

וְאֵלֹא, חַמּוֹר גָּרְמָא לֹזֶן לִישְׁרָאֵל לְמִיחָד בְּגַלְוֹתָא,
וְלִמְגַפֵּל בְּגַי עַמְּמִיא, וְלִמְשַׁלֵּט עַלְיָהוּ. וְכֹל דָּא
אֲמָאי, בְּגַי, נִירָא מִנְחָה כִּי טֹב, וּמִתְקַנָּא קְפִיה,
יִכְּבִיל לְמִרְוֹחַ בְּגִינָה כִּפְהָה טָבִין וּכִפְהָה כְּסֻופִין, וְסִטָּא
אֲוֹרְחִיהָ דָלָא לְמִסְבֵּל עַוְלָא דְאָוְרִיְתָא. בְּגַי פָּךְ וְיִהֵי
לִמְס עֲבָד.

ברuib, (שיר השירים י) הַדּוֹדָאים נָתְנוּ רִיחַ וְעַל פִּתְחִינוּ
כָּל מְגַדִּים חֲדָשִׁים גַם יִשְׁנִים וְגוּ. הַדּוֹדָאים
נָתְנוּ רִיחַ, (הוּקָאים) אֵלֵין אַיִן דְאַשְׁבָּה רָאוּן. כִּמְה
דָאָת אָמֵר, (בראשית ל) וַיַּמְצֵא (דף ר מג ע"א) דּוֹדָאים בְּשָׂדָה,
וְלֹא אַתְּחַדֵּשׁ מַלְיִי דְאָוְרִיְתָא, אֶלָּא עַל יְדוּי בִּישְׁרָאֵל,
כִּמְה דָאָת אָמֵר, (דברי הימים א יב) וּמְבָנֵי יִשְׁשָׁבֵר יוֹדְעֵי
בִּינָה לְעַתִּים וְגוּ.

וְעַל פִּתְחִינוּ כָּל מְגַדִּים, אַיִן גָּרְמוֹ לְמַהְוִי עַל

לשון הקודש

על הכל. ואם לא, חמור גורם לישראֵל פִּתְחִינוּ כָּל מְגַדִּים חֲדָשִׁים גַם יִשְׁנִים וְגוּ.
הַהְוָקָאים נָתְנוּ רִיחַ - (הַהְוָקָאים) אֵלֵינוּ
עַלְיָהָם, וְכֹל זֶה לְפָה? מְשׁוּם וִירָא מִנְחָה
כִּי טֹב, וּמְצֵא דּוֹדָאים בְּשָׂדָה, וְלֹא הַתְּחַדֵּשׁ
בְּגַלְלָה כִּמְה טוֹבֹת וּכִמְה כְּסֻופִים, וְהַטָּה
דְּרַכּוֹ שְׁלָא לְסַבֵּל עַל תֹּרְחָה, מְשׁוּם כֶּךְ
וְיִהֵי לִמְס עֲבָד.

ברuib (שיר י) הַדּוֹדָאים נָתְנוּ רִיחַ וְעַל

פִתְחֵינוּ, עַל פִתְחֵי בְתֵי בָנִים וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, כָל מְגֻדִים. חֲדָשִים גַם יְשָׁגִים, פֶמֶה מְלֵי הַדָּתָן וּעֲתִיקָיו דָאוּרִיאִתָא, דָאַתְגָלִין עַל יְדֵיהוּ, לְקָרְבָא לִישָׂרָאֵל לְאָבוֹהוּן דְלָעִילָא. הֲדָא הוּא דְבָתִיב, (דברי הימים א יב) לְדַעַת מָה יַעֲשֵה יִשְׂרָאֵל.

דוֹדי צְפַנְתִי לְךָ. (שיר השירים ז) מִהְבָא אֹלִיכָנָא, כָל מְאוֹן דָאַשְׁתָדֵל בָאוּרִיאִתָא בְדַקָא יָאוֹת, וַיַּדְעַ לְמַחְדֵי מְלֵין, וַיַּהַדְתּוּתִי מְלֵין בְדַקָא יָאוֹת, אִינְזָן מְלֵין סְלִקְיָן עד בְּרִסְיָא דְמַלְבָא, וּבְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פִתְחָ לֹזֶן תְּרֵעִין, וְגַנְיוֹ לֹזֶן. וּבְשַׁעַתָּא דְעַל קְדָשָא בְרִיךְ הוּא לְאַשְׁתַעַשְׁעָא עִם צְדִיקָיָא בְגַנְתָא דְעַדָן, אַפִיקָת לֹזֶן קְפִיה, וּקְזִדְשָא בְרִיךְ הוּא מִסְתְּבֵל בְהוּ וְחַדִי, בְּרוֹן קְדָשָא בְרִיךְ הוּא מִתְעַטֵר בְעַטְרִין עַלְאַיָן, וְחַדִי בְמַטְרוֹגִינִיתָא, הֲדָא הוּא דְבָתִיב, חֲדָשִים גַם יְשָׁגִים דוֹדי צְפַנְתִי לְךָ. וּמְהַהְיָא שַׁעַתָּא, מְלוֹזָ

לשון הקודש

להיות על פִתְחֵינוּ, על פִתְחֵי בְתֵי בָנִים וּלְחַדֵד דְבָרִים בְרָאוֹי, וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, כָל מְגֻדִים. חֲדָשִים גַם יְשָׁגִים – בֶמֶה דְבָרִים חֲדָשִים וּעֲתִיקִים של התורה שהתגלו על ידיהם, לְקָרְבָא תְּזִקְנָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְאָבִיהם שְׁלָמָעָלה. וְהוּ שְׁבָתוֹב לְדַעַת מָה יַעֲשֵה יִשְׂרָאֵל. הדָוי צְפַנְתִי לְךָ (שיר ז) – מִכְאָן לְמִדְנָה, שְׁבָל מַי שְׁמַשְׁתָדֵל בְתּוֹרָה בְרָאוֹי וּוְדָעַ

בְּתִיבֵּן בְּסֶפֶרְא, הַדָּא הוּא דְכֹתְבִי, (מלacci ג) **וַיַּכְתֵּב סֶפֶר זְבֻרֹן לְפָנָיו.**

זְבֻרָה חֲלִקָּה, מֵאַן דָּאשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיְתָא בְּדַקָּא יָאֹת, **זְבֻרָה** הוּא בְּהָאי עַלְמָא, **זְבֻרָה** הוּא בְּעַלְמָא דָאָתֵי. עד הַכָּא שׂוֹלְטָנוֹתָא דִיהוֹדָה, דְרוֹעָא דְאַתְּבָלִיל בְּכָלָא, בְּחִילָא דְכָל סְטוּרִין, תְּלַת קְשָׁרִין דִדרוֹעָא, לְאַתְּגָבָרָא עַל כָּלָא:

הַז יַדְין עַמוֹ בְאַחֵד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִי חִיא אָמַר, הָאֵי קָרָא הַכִּי אִית לֵיה לְמִימָר, הַז יַדְין לְשְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, או הַז יַדְין לְשְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל בְאַחֵד, מַהו הַז יַדְין עַמוֹ, וַלְבָתֵר בְאַחֵד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל. אֶלָא הַז, הוּא דְכֹתְבֵבֵיה, (במדבֵר) מַאֲסֵף לְכָל הַמְּחָנוֹת, דְהַז אִירְכָא שְׁמָאָלָא, וַאֲזִיל לְבָתְרִיְתָא.

לשון הקודש

להתגבר על הפל.
הַז יַדְין עַמוֹ בְאַחֵד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִי חִיא אָמַר, פָסּוֹק זֶה בְּךָ יִשְׁלֹׁם לוֹזָמָר, הַז יַדְין לְשְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, או הַז יַדְין לְשְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל בְאַחֵד. מַהו הַז יַדְין עַמוֹ, ואחר כְך בְאַחֵד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל? אֶלָא הַז, הוּא שְׁכַתּוֹב בּו (במדבֵר) מַאֲסֵף לְכָל הַמְּחָנוֹת, שֶׁהָא יָרֵה שְׁמָאָל, וַחֲזִיק בְּסֻוף.

וְשָׁמָח בְּגִבְרָה, וְהוּ שְׁכַתּוֹב חֲדָשִׁים גַם יִשְׁנִים דּוֹדִי צְפִנְתִּי לְה. וּמִאָוֹתָה שְׁעָה הַבְּרִיאו בְתֻובִים בְסֶפֶר, וְהוּ שְׁכַתּוֹב מלacci וַיַּכְתֵּב סֶפֶר זְבֻרֹן לְפָנָיו.
אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מֵשְׁמַשְׁתַּדֵּל בְתּוֹרָה בְּרָאוֹי, אֲשֶׁרִי בְעוֹלָם הַזָּה וְאֲשֶׁרִי בְעוֹלָם הַבָּא. עד בָּאָן שְׁלַטּוֹן יְהוּדָה, וַרוּעַ שְׁגַבְלָת בְכָל, בְּכָח שֶׁל בְּלַחְדִים, שֶׁלּוּשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל הַזְּרוּעַ

תא חוי, בינו דיהודה וראובן נטליין, ליאי וארכונא פרשין גלין, וגטיל הגלא דאפרים דאייהו למערב, ירכא ימינה נטיל, בקסיר קסטא. זאי תימא זבולון דאייהו עאל, וגפיך, דכתיב ביה, (דברים לג) שמה זבולון בצאתך, יכתיב יירכטו זגו. אלא זראי, ייהודה אתבליל מכלא.

תא חוי, מלכו דלעילא אתבליל מכלא, ייהודה איהו מלכו תחתה. במא דמלכו עלאה אתבליל מכלא, חבי נמי מלכו תחתה, אתבליל מכלא מגופא מירכא, בגין לאתגברא בתוקפיה.

כתיב, (דברים לג) מימיניו א"ש ד"ת למו, אוריותא מסטרא דגבורה אתייהיב, זבורה אתבליל בימינה, ובגופא, יירכא, ובכלא. חבי נמי סדרא קדרמאה, יהודה איהו, מלכו דאתי מסטר גבורה,

---

לשון הקודש

בא ראה, בינו שיהודה וראובן נסעים, מהכל, יהודה הוא מלכות תחתונה. כמו שמלכות עליונה נבללה מהכל, בכה נסעת מחלילות המדה. ואם תאמ, בולו שהוא נכום וויאא, שכתב בו כתוב מצד הגבורה, זבורה נבללה בימין ובירך זבולון בזאתך, (דברים לג) שמה זבולון בצאתך, יכתוב יירכטו זגו. אלא זראי יהודה נבללה מהכל.

בא ראה, מלכות העלונה נבללה בימין, בוגר

וְאַתָּבֵלֵל בִּימִנָּא בְּגֻפָּא וּבִרְכָּא, בְּכֹלֶא אַתָּבֵלֵל.
בָּמָה דְּמַלְכוֹ דְּלִיעִילָּא, אַתָּבֵלֵל מְפָלָא.

סְדָרָא הַנִּגְנָא רָאוּבָן, דָּאִיהוּ לְסֶptr דָּרוּם, וְדָרוּם
אִיהוּ יְמִינָא, וְכֹל חִילָא דִימִינָא, יְהוּדָה נְטִילָ
לִיה, בְּגַיְן דָּרָאוּבָן (ס"א אַתְעַבֵּיד) אַתְעַבֵּיר מְגִנָּה מְלָכוֹן,
בָּמָה דָּאָת אָמֵר פָּחוֹ כְּפִים אֶל תֹּוֹתָר, וְנְטִילָ לִיה
יְהוּדָה, וְאַתְגָּבָר בְּתוּקָפָא דִימִינָא, דְּהָווָה מְרָאוּבָן, וְכֹן
בְּתִיב בְּדָוד, (תְּהִלִּים ק"ז) נָאָם יְיָ לְאַדְנִי שֵׁב לִימִינִי. בְּגַיְן
דְּשָׂמָאָלָא אַתָּבֵלֵל בִּימִינָא, וְאַתְתַּקְפָּה בְּחִילִיה, הָדָא
הָוָא דְּבִתִּיב, (תְּהִלִּים ק"ח) יְמִין יְיָ עֹשָׂה חִיל וְנוּ'. יְהוּדָה
וּרְאוּבָן תְּרִין דְּרוּעִין הָוָו.

סְדָרָא הַלִּיתָאָה, אַפְרִים, דָּאִיהוּ יִרְכָּא יְמִינָא,
וְנְטָלָא קְפִי שְׂמָאָלָא תְּדִיר, וְדַן (ל"א) דָאִיהוּ
יִרְכָּא שְׂמָאָלָא, נְטִילָ לְבִתְרִיתָא, וְעַל דָא הָוָא

לְשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ

וּבִירָה, וּבְכָל נְכָלָת, בְּמוֹ שְׁהַמְלָכוֹת וּבְךָ בְּתוּב בְּדָוד, (תְּהִלִּים ק"א) נָאָם ה'
לְאַדְנִי שֵׁב לִימִינִי, מְשׁוּם שְׂמָאָל
סְדָר שְׁנִי רָאוּבָן, שָׁהָוָא לְצִדְךָ דָּרוּם,
וְדָרוּם הָוָא יְמִין, אַתְכַל כְּחַתְמִין נְטִיל
יְהוּדָה, מְשׁוּם (שְׁגַעֲשַׁתָּה) שְׁהַעֲבָרָה
הַמְלָכוֹת מְרָאוּבָן, בְּמוֹ שְׁגַנָּא מָרְפָּחוֹ
כְּפִים אֶל תֹּוֹתָר, וְנְטִיל אַוְתָה יְהוּדָה,
וְאַתְגָּבָר בְּתַקְפָּה הִימִין שְׁהִיא מְרָאוּבָן,

המִאָסֵף לְכָל הַמִּתְחָנוֹת לְצַבְאוֹתָם, וְאֹזֶל לְבַתְּרִיבָתָא.
יְהוָדָה נִטֵּל חִילָּא בְתְּרִין דְּרוֹעִין, בְּגַיִן הַרְאֹובֵן
דְּאִיהוּ יְמִינָא, (ס"א אֲתָּא בֵּיד מְנִיחָה
בְּכִירָהָתָא בְּהֻגְנָתָא וּמְלָכָותָא, וְעַל דָּא בְּתִיב בְּיְהוָדָה,
(דברים לג) יְדַיּוֹ רַב לוֹ וְעֹזֶר מְצַרְיוֹ תְּהִיא.

תָּא חַזִּי, בְּתִיב, (מלכים א י) **וַיַּעֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלָמָה בְּפָא**
שֵׁן גָּדוֹל. **כְּרָסִיא דְּשְׁלָמָה,** עַבְדֵ לֵיה **כְּגַוְונָא**
דְּלָעִילָא, **וּכְלֵדְיוֹקְנִין** (דְּהַבָּא) **דְּלָעִילָא עַבְדֵ חַכָּא.** **וְעַל**
דָּא בְּתִיב, (דברי הימים א כט) **וַיֵּשֶׁב שְׁלָמָה עַל בְּפָא ה'**
לְמֶלֶךְ, **מֶלֶךְ מֶלֶה סְתִימָא** הוּא. **וּבָנָן** (מלכים א ב) **וּשְׁלָמָה**
יֵשֶׁב עַל בְּפָא דָוֵד אֲבִיו וְתָבֵן מְלָכָתוֹ מְאָד, **דְּקִיְמָא**
סִיחָרָא בְּאַשְׁלָמוֹתָא.

הַן יְדַיּוֹ עַמּוֹ בְּקָדְמִיתָא, וְלֹבֶתְר שְׁבָטִי יִשְׂרָאֵל
בְּאַחֵד, בְּיְהוָדָה שֶׁל עַזְּלָם (דף ר מג ע"ב)

לשון הקודש

הוא המִאָסֵף לְכָל הַמִּתְחָנוֹת לְצַבְאוֹתָם
 והוֹלֵךְ בְּסֻפּוֹף.
יְהוָדָה נִטֵּל בָּח בְּשִׁתִּי וְרוֹעָזָת, משום
שְׁרָאוּבָן, **שְׁהָוָא יְמִין,** (הַעֲבָרָה) אֲבָדָה
מִפְנֵי הַפְּכֹרָה, הַפְּחַנָּה וְהַמְּלָכוֹת, **וְעַל**
וְהַבְּטוּב בְּיְהוָדָה (דברים לא) **יְדַיּוֹ רַב לוֹ**
וְעֹזֶר מְצַרְיוֹ תְּהִיא.

בָּא רָאָה, בְּתוּב (מלכים-א י) **וַיַּעֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ**
שְׁבָטִי יִשְׂרָאֵל בְּאַחֵד, **בְּיְהוָדָה שֶׁל עַזְּלָם,**

בְשִׁמְשׁוֹן, **דָאַיהוּ יְחִידָאִ עֲבֵיד דִינָא בְעַלְמָא,** **וְדָאַין**
וְקַטִיל פְחַדָא, **וְלֹא אַצְטְרִיךְ סֶמֶךְ.**

הַז יַדְיוֹ עַפְנוֹ. רַבִי יַצְחָק אָמַר, הַז, הַיְנוּ חֻזָא, בְמַיִן
עַל אֹרְחֵינוּ וְשַׁבְילֵינוּ. וְאֵי תִימָא דָעַל שִׁמְשׁוֹן
בְלְחוֹדוֹי הַזָא. אָוֹת הַכִּי נָמֵי לְעַילָא, דָא הַזָא נְפַשְׁ
אַחֲרָא (ס"א בְּחַשׁ וּוּטָא) מְאַסֵּף לְכָל הַמְחַנּוֹת, וּבְמַיִן לְאֹרְחֵינוּ
וְשַׁבְילֵינוּ. לְבַתֵּר, חִילֵין וּמְשִׁירֵין מְהַכָּא נְפַקִּי, אִינְיוֹן
הַכְּמָאוֹן לְבָנֵי נְשָׂא, עַל חֹזְבֵין, דָרָאמֵין לְהַז לְאַחֲרוֹא
בְתַר בְתַפְיִהוּ. אָמַר רַבִי חִיאָא, נְחַשׁ הַקְּרָמוֹנִי לְעַילָא,
עַד דָלָא יַתְבִּסֵּם בְחַמְרָא דְחִידָוּ.

נְחַשׁ עַלְיִ דָרָךְ. תָא חֹוי, בָמָה דָאית דָרָךְ לְעַילָא,
הַכִּי נָמֵי אִית דָרָךְ לְתַתָּא, וּמְתַפְרֵשָׁא יַמָּא,
לְכָמָה אֹרְחֵינוּ בְכָל סֶטֶר. וְאִית אֹרְחָא חָה, דָאַתִּי
וְאַסְגִּי יַמָּא, וּרְבִי נְגִינָן בְיִשְׁין לְזַנִּיהוּ, בָמָה דְאַפְיקָוּ

לשון הקודש

בָמָו שְׁהִיה בְשִׁמְשׁוֹן, שְׁהִוא יְחִידִי עָשָׂה
דָרֵין בְעוֹלָם, וְדָרֵן וְהָרָג בְאַחֲרָה, וְלֹא
הַצְּפָרָה סֶמֶךְ.
הַז יַדְיוֹ עַפְנוֹ. רַבִי יַצְחָק אָמַר, הַז, הַיְנוּ
נְחַשׁ, אֹרֵב עַל דָרְכִים וְשַׁבְילִים. וְאֵם
תָאָמַר עַל שִׁמְשׁוֹן לְבָדוֹ הוּא, אָפְכָה נָם
לְמַעַלָה, וְהוּ נְפַשְׁ אַחֲרָת וּנְחַשׁ קָפָן
מְאַסֵּף לְכָל הַמְחַנּוֹת, וְאֹרֵב בְדָרְכִים
וּבְשַׁבְילִים. אַחֲרָכָה מִפְאָן יוֹצָאים

בְיִזְרָעֵל שְׁמַחָה.
בְיִזְרָעֵל שְׁמַחָה.
בְשִׁחַשׁ עַלְיִ דָרָךְ. בא רַאֲהָ, בָמָו שִׁישׁ
דָרָךְ לְמַעַלָה, בָד גַם יִשְׁ דָרָךְ לְמַטָּה,
וְהַיִם נְפָרֵד לְכָמָה דָרְכִים בְכָל צָד. וַיְשַׁ
דָרָךְ אַתָּה שְׁבָאָה וּמְגִילָה אַתָּה הַיִם,